

Een kindbeschermingsmaatregel?

*Stand van zaken naar aanleiding van het vervolgonderzoek
naar de kwaliteit van de Bureaus Jeugdzorg en
de Raad voor de Kinderbescherming bij de
besluiten over een kindbeschermingsmaatregel*

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding	5
Hoofdstuk 2	Oordeel en aanbevelingen.....	7
Bijlage 1	Werkwijze vervolgonderzoek	11
Bijlage 2	Resultaten van de Bureaus Jeugdzorg in 2010 en 2011.....	13
Bijlage 3	De Raad voor de Kinderbescherming	15
Bijlage 4	Toetsingskader	17

Hoofdstuk 1 Inleiding

De Inspectie Jeugdzorg heeft in 2010 het rapport "*Een Kinderbeschermingsmaatregel? Besluiten en overwegingen van de Raad voor de Kinderbescherming*" uitgebracht.

In het rapport kwam de inspectie tot het volgende oordeel over de start van het raadsonderzoek:

De zorgvuldigheid waarmee de Raad en Bureau Jeugdzorg besluiten nemen om wel of geen raadsonderzoek te starten is *onvoldoende*. Dit komt door de wisselende kwaliteit van de meldingen die Bureau Jeugdzorg aanlevert, op basis waarvan een besluit genomen wordt in het "casuoverleg bescherming".

De inspectie vindt het van groot belang dat de besluiten zorgvuldig zijn, omdat de consequenties groot kunnen zijn voor kinderen en hun ouders.

De inspectie heeft daarom het vervolgonderzoek gericht op de wisselende kwaliteit van de meldingen van Bureau Jeugdzorg. Zij heeft op maat de noodzakelijke verbeteringen aanbevolen en de uitvoering hiervan in 2011 getoetst bij alle Bureaus Jeugdzorg.

Daarnaast heeft de inspectie in het rapport van 2010 aanbevelingen gedaan om de kwaliteit van de besluitvorming van de Raad te verbeteren. De inspectie heeft zich door de Raad laten informeren over de uitvoering van deze aanbevelingen. De inspectie vindt dat de Raad op deze manier voldoende gevolg heeft gegeven aan de aanbevelingen van de inspectie.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan het oordeel en de aanbevelingen van het vervolgonderzoek in 2011 bij de Bureaus Jeugdzorg weergegeven. In bijlage 1 staan de werkwijze van het vervolgonderzoek en in bijlage 2 de resultaten per aandachtspunt per Bureau Jeugdzorg in 2010 en 2011.

De aanbevelingen aan de Raad en de rapportage van de Raad hierover staan in bijlage 3.

In bijlage 4 staat het toetsingskader van het onderzoek van 2010.

Hoofdstuk 2 Oordeel en aanbevelingen

De opbouw van dit hoofdstuk is als volgt. Het hoofdstuk begint met een algemeen oordeel per Bureau Jeugdzorg. Daarna volgt een oordeel per onderzocht aandachtspunt. Het hoofdstuk eindigt met aanbevelingen aan provincies en stadsregio's.

Oordeel

De inspectie is van oordeel dat de meldingen van bijna alle Bureaus Jeugdzorg nu voldoen op het gebied van het aanleveren van risico-inschattingen en volledige, gedateerde meldingen.

Per Bureau Jeugdzorg luidt het oordeel van de inspectie in 2011 over de kwaliteit van de meldingen die Bureau Jeugdzorg bij de Raad voor de Kinderbescherming aanlevert als volgt:

Groningen	onvoldoende
Friesland	voldoende
Drenthe	voldoende
Overijssel	voldoende
Gelderland	voldoende
Flevoland	voldoende
Utrecht	voldoende
Noord-Holland	voldoende
Amsterdam	voldoende
Haaglanden/Z-H	onvoldoende
Rotterdam	voldoende
Zeeland	voldoende
Noord-Brabant	voldoende
Limburg	voldoende

■ voldoende
■ matig
■ onvoldoende

De inspectie is positief over de verbeterslag die de Bureaus Jeugdzorg hebben gemaakt op de volgende punten:

- *Toevoegen van een risico-inschatting aan de meldingen*

	BJZ Groningen	BJZ Friesland	BJZ Drenthe	BJZ Overijssel	BJZ Gelderland	BJZ Flevoland	BJZ Utrecht	BJZ Noord-Holland	BJZ Amsterdam	BJZ Haaglanden/ Zuid-Holland	BJZ Rotterdam	BJZ Zeeland	BJZ Noord-Brabant	BJZ Limburg
2010	onvoldoende	Niet ¹ onderzocht	onvoldoende	matig	onvoldoende	matig	onvoldoende	onvoldoende	onvoldoende	onvoldoende	onvoldoende	matig	onvoldoende	onvoldoende
2011	matig	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende

¹ Het onderzoek in 2010 was gericht op de raadsregio's. Per raadsregio is één BJZ onderzocht. BJZ Friesland en BJZ Flevoland vallen samen in één raadsregio, dit geldt ook voor BJZ Drenthe en Groningen.

De inspectie heeft in 2011 zo goed als altijd risico-inschattingen aangetroffen in de informatie die Bureau Jeugdzorg aanlevert bij een verzoek tot onderzoek aan de Raad. Hiervoor gebruikt Bureau Jeugdzorg het instrument "LIRIK" (Licht Instrument Risicotaxatie Kindermishandeling) of "CARE" (Child Abuse Risk Evaluation). Bureau Jeugdzorg levert het ingevulde risicotaxatie instrument bij de melding aan of de conclusies van dit instrument staan beschreven in de melding. Naast de risicofactoren zijn ook de beschermende factoren voor het kind hierbij veelal aangegeven. De risico-inschattingen worden in het Casusoverleg Bescherming waaraan Bureau Jeugdzorg en de Raad deelnemen gebruikt om de ernst van de opvoedingssituatie in een gezin snel in te kunnen schatten.

- Volledig aanleveren van de meldingen

	BJZ Groningen	BJZ Friesland	BJZ Drenthe	BJZ Overijssel	BJZ Gelderland	BJZ Flevoland	BJZ Utrecht	BJZ Noord-Holland	BJZ Amsterdam	BJZ Haaglanden/ Zuid-Holland	BJZ Rotterdam	BJZ Zeeland	BJZ Noord-Brabant	BJZ Limburg
2010	■	Niet onderzocht	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
2011	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

In het onderzoek heeft de inspectie in 2011 bijna altijd volledig aangeleverde informatie aangetroffen. De informatie van Bureau Jeugdzorg is bij bespreking in het Casusoverleg Bescherming voldoende om een besluit te kunnen nemen over de noodzaak van een raadsonderzoek. De instellingen hebben een verbeteringslag gemaakt door een verbeterd format "verzoek tot onderzoek" te ontwikkelen. Hierdoor is beter inzicht in welke informatie zij dienen aan te leveren. Daarbij worden meldingen voorafgaand aan de bespreking in het Casusoverleg Bescherming gescreend op volledigheid. Het komt nu nog maar sporadisch voor dat meldingen teruggestuurd worden aan Bureau Jeugdzorg omdat geen besluit genomen kan worden, waardoor veel tijdverlies ontstaat.

- Dateren van de schriftelijke informatie

	BJZ Groningen	BJZ Friesland	BJZ Drenthe	BJZ Overijssel	BJZ Gelderland	BJZ Flevoland	BJZ Utrecht	BJZ Noord-Holland	BJZ Amsterdam	BJZ Haaglanden/ Zuid-Holland	BJZ Rotterdam	BJZ Zeeland	BJZ Noord-Brabant	BJZ Limburg
2010	■	Niet onderzocht	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
2011	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

De inspectie stelt vast dat in 2011 de informatie die Bureau Jeugdzorg aanlevert aan het Casus-overleg Bescherming zo goed als altijd is voorzien van datering. Bij de bespreking van de meldingen is voor de leden van het casusoverleg nu duidelijk of informatie recent is of dat sprake is van informatie uit het verleden. In het casusoverleg is aandacht voor het belang van recente informatie. In de meeste casusoverleggen is de inbrenger van de melding aanwezig onder andere voor het inbrengen van de laatste stand van zaken in de aangemelde casus.

De inspectie ziet nog wel belangrijke verbeterpunten bij:

- *Betrouwbaarheid van de informatie*

	BJZ Groningen	BJZ Friesland	BJZ Drenthe	BJZ Overijssel	BJZ Gelderland	BJZ Flevoland	BJZ Utrecht	BJZ Noord-Holland	BJZ Amsterdam	BJZ Haaglanden/ Zuid-Holland	BJZ Rotterdam	BJZ Zeeland	BJZ Noord-Brabant	BJZ Limburg
2010	Red	Niet onderzocht	Red	Red	Orange	Red	Green	Red	Red	Red	Red	Orange	Red	Red
2011	Red	Green	Red	Green	Orange	Red	Green	Red	Red	Red	Green	Green	Green	Red

Het accorderen van informatie gegeven door informanten behoeft ook na 2011 verdere verbetering. Bij meer dan de helft van de Bureaus Jeugdzorg is informatie in de melding die gestuurd is naar de Raad niet geaccordeerd door informanten. De Bureaus Jeugdzorg beschrijven in de meldingen met welke informanten zij contact hebben gehad en zij beschrijven de hierbij verkregen informatie. Veelal is er contact geweest met leerkrachten, hulpverlenende instanties, huisartsen en politie. Uit de meldingen blijkt dan niet dat de informanten akkoord zijn met de weergave van de door hen gegeven informatie. Veelal heeft de informant in de praktijk dan ook geen toestemming gegeven.

Voor de voortgang van het beschermingsonderzoek is het van belang dat de Raad voor de Kinderbescherming betrouwbare informatie verkrijgt voor de onderbouwing van een kindbeschermingsmaatregel. De Raad behoeft dan niet nogmaals de informanten te benaderen met dezelfde vragen. Bij de Bureaus Jeugdzorg die onvoldoende beoordeeld zijn op dit onderdeel blijkt dat de afdeling AMK zo goed als altijd wel voldoet aan het accorderen van de informatie van informanten. Verdere verbeteringen dienen vooral plaats te vinden bij de afdeling Toegang.

Aanbeveling aan provincies en stadsregio's

Inmiddels hebben alle Bureaus Jeugdzorg in 2011 een brief gekregen met het oordeel van de inspectie.

De inspectie heeft de twee Bureaus Jeugdzorg waarvan de kwaliteit van de meldingen die zij bij de Raad voor de Kinderbescherming aanleveren nog onvoldoende is, aanbevolen om de aangegeven verbeteringen zo spoedig mogelijk door te voeren. De inspectie zal de verbeteringen bij deze twee Bureaus Jeugdzorg in de loop van 2012 toetsen.

De Bureaus Jeugdzorg waar verdere verbeteringen noodzakelijk zijn op het gebied van de betrouwbaarheid van de informatie is aanbevolen dit uiterlijk per 1 maart op orde te hebben. De inspectie beveelt de provincies en stadsregio's aan om hierop toe te zien.

Bijlage 1 Werkwijze vervolgonderzoek

Werkwijze vervolgonderzoek Bureaus Jeugdzorg

Na het onderzoek van 2010 heeft elk Bureau Jeugdzorg van de inspectie in november 2010 een brief ontvangen met hierin op maat de bevindingen van het onderzoek van 2010 en op maat aanbevelingen. De inspectie verzocht hen om een plan van aanpak op te stellen om hun werkwijze te verbeteren. Uitzondering waren de twee bureaus die niet in het onderzoek van 2010 betrokken waren; zij kregen een brief met het verzoek om na te gaan of hun werkwijze aan de aandachtspunten van de inspectie voldeed en zo niet, hierop verbetering aan te brengen. De inspectie kondigde aan in 2011 vervolgonderzoek uit te zullen voeren. Het vervolgonderzoek in 2011 kende de volgende stappen.

Stap 1 Analyse verbetermaatregelen Bureaus Jeugdzorg en gesprek met Bureaus Jeugdzorg

De inspectie heeft de uitvoering van haar aanbevelingen aan de Bureaus Jeugdzorg (op maat gedaan) gevolgd. Dit hield in dat zij in de eerste helft van 2011 de maatregelen van elk Bureau Jeugdzorg naar aanleiding van het onderzoek beschermende taak Raad heeft geanalyseerd en daarna met elk Bureau Jeugdzorg een gesprek hierover heeft gevoerd. Zij kondigde in dit gesprek de toetsing van de verbetermaatregelen aan in de tweede helft van 2011.

Stap 2 Toetsing verbetermaatregelen Bureau Jeugdzorg

De inspectie heeft in de tweede helft van 2011 getoetst of de verbetermaatregelen in de praktijk zichtbaar tot verbetering hebben geleid. Dit vervolgtoezicht was eveneens op maat. De toetsing is ingevuld door het bijwonen van een casusoverleg en/of het onderzoeken van een zestal meldingen aan de Raad en/of een interview met de voorzitter van het casusoverleg of de intaker en/of een analyse van de besluiten in Cobos. Het vervolgtoezicht is in 2011 afgesloten met een brief met bevindingen en een eindoordeel aan elk Bureau Jeugdzorg.

Aandachtspunten

De verbeteringen die de Inspectie Jeugdzorg verwachtte van de Bureaus Jeugdzorg betroffen de volgende vier aandachtspunten:

- het toevoegen van een risico-inschatting aan de meldingen;
- het volledig aanleveren van de meldingen;
- de actualiteit (het dateren) van de schriftelijke informatie;
- de betrouwbaarheid (het accorderen) van informatie door de informanten.

Bijlage 2 Resultaten van de Bureaus Jeugdzorg in 2010 en 2011

Hieronder staan de resultaten uit het onderzoek in 2010 vergeleken met die uit het vervolgonderzoek in 2011.

2010

	Aandachtspunten			
	Risico-inschatting	Volledigheid	Actualiteit	Betrouwbaarheid
BJZ Groningen	onvoldoende	voldoende	matig	onvoldoende
BJZ Friesland	Niet onderzocht			
BJZ Drenthe	Niet onderzocht			
BJZ Overijssel	onvoldoende	onvoldoende	onvoldoende	onvoldoende
BJZ Gelderland	matig	voldoende	voldoende	matig
BJZ Flevoland	onvoldoende	onvoldoende	matig	onvoldoende
BJZ Utrecht	matig	matig	onvoldoende	voldoende
BJZ Noord-Holland	onvoldoende	voldoende	voldoende	onvoldoende
BJZ Amsterdam	onvoldoende	onvoldoende	onvoldoende	onvoldoende
BJZ Haaglanden/Zuid-Holland	onvoldoende	onvoldoende	onvoldoende	onvoldoende
BJZ Rotterdam	onvoldoende	onvoldoende	onvoldoende	onvoldoende
BJZ Zeeland	matig	voldoende	voldoende	matig
BJZ Noord-Brabant	onvoldoende	onvoldoende	matig	onvoldoende
BJZ Limburg	onvoldoende	onvoldoende	matig	onvoldoende

2011

	Aandachtspunten			
	Risico-inschatting	Volledigheid	Actualiteit	Betrouwbaarheid
BJZ Groningen	matig	voldoende	matig	onvoldoende
BJZ Friesland	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende
BJZ Drenthe	voldoende	voldoende	voldoende	onvoldoende
BJZ Overijssel	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende
BJZ Gelderland	voldoende	voldoende	voldoende	matig
BJZ Flevoland	voldoende	voldoende	voldoende	onvoldoende
BJZ Utrecht	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende
BJZ Noord-Holland	voldoende	voldoende	voldoende	onvoldoende
BJZ Amsterdam	voldoende	voldoende	voldoende	onvoldoende
BJZ Haaglanden/Zuid-Holland	voldoende	onvoldoende	matig	onvoldoende
BJZ Rotterdam	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende
BJZ Zeeland	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende
BJZ Noord-Brabant	voldoende	voldoende	voldoende	voldoende
BJZ Limburg	voldoende	voldoende	voldoende	onvoldoende

■ voldoende
■ matig
■ onvoldoende

Bijlage 3 De Raad voor de Kinderbescherming

Aanbevelingen aan de Raad in 2010

In het rapport van 2010 heeft de inspectie de volgende aanbevelingen gedaan aan de Raad:

- in iedere raadsregio driemaandelijks met Bureau Jeugdzorg de feitelijke naleving van de afspraken over de kwaliteit van de meldingen op managementniveau te evalueren;
- afspraken te maken met de Bureaus Jeugdzorg over de landelijke eenduidigheid in de besluitvorming of er wel of geen raadsonderzoek nodig is;
- het informele netwerk rondom een gezin meer te betrekken in het raadsonderzoek;
- in overleg met Bureau Jeugdzorg goede voorbeelden landelijk over te nemen om zicht te houden op de veiligheid van het kind gedurende het raadsonderzoek.

Rapportage van de Raad over de aanbevelingen in 2011

De inspectie heeft de Raad gevraagd te rapporteren over de aanbevelingen die zij in het rapport van 2010 aan de Raad heeft gedaan.

De Raad heeft op 7 december 2011 aan de inspectie laten weten dat hij zijn beleid heeft aangescherpt. In deze brief zijn de volgende maatregelen opgenomen:

- In de regio vindt drie à vier maal per jaar regulier overleg plaats tussen de Raad en Bureau Jeugdzorg waarbij het functioneren van het casusoverleg vast op de agenda staat. Ook op het niveau van de deelnemers aan het casusoverleg wordt periodiek geëvalueerd. Onderwerp van de evaluatie is de samenwerking binnen het casusoverleg, de resultaten en de kwaliteit van de meldingen.
- De Raad heeft samen met Jeugdzorg Nederland de criteria voor melding geëxpliciteerd. Het format voor het verzoek tot onderzoek bij de Raad is doorontwikkeld onder andere op de onderdelen betrouwbaarheid, actualiteit en chronologie van de hulpverlening. Daarnaast is de ondergrens van de meldingsinformatie nogmaals gedefinieerd. Dit alles om te komen tot meer eenduidige meldingen en verbetering van de kwaliteit van de meldingsinformatie. De Raad en Jeugdzorg Nederland hebben het doorontwikkelde format geaccordeerd en vervolgens in alle regio's ingebracht.
- Het betrekken van het informele netwerk rondom een gezin in het raadsonderzoek is onderwerp van gesprek. Gezien de impact die deze aanbeveling heeft op de uitvoering van het raadsonderzoek, vraagt de implementatie hiervan beleid, methodische ondersteuning en tijd. Het is een van de belangrijkste onderdelen in de aanpassing van de onderzoeksmethode die plaatsvindt als gevolg van de herziening kindbeschermingsmaatregelen en wordt daarom ook geïmplementeerd met de nieuwe kindbeschermingswetgeving. Wel is de aandacht voor de eigen oplossing van gezin en netwerk nu al meer een onderzoeksitem dan voorheen, het structureel betrekken van het netwerk is in een aantal regio's opgepakt.
- De Raad is mede naar aanleiding van het onderzoek van de Onderzoeksraad Voor Veiligheid actief bezig met de verdere aanscherping van het begrip veiligheid en risico. Veiligheid heeft de aandacht in het raadsonderzoek, in het casusoverleg en in de samenwerking rondom veiligheid en wordt nog nadrukkelijker geborgd in de (aangepaste) methode bij de implementatie van de nieuwe kindbeschermingswetgeving. De Raad en Bureau Jeugdzorg hebben op landelijk ni-

veau afgesproken dat in het casusoverleg per casus afspraken worden gemaakt over borging van de veiligheid van het kind. Dit is inmiddels in de meeste regio's operationeel.

Bijlage 4 Toetsingskader

Thema: Zorgvuldige afweging om al dan niet te komen tot een raadsonderzoek	
Criteria	Indicatoren
Er is voldoende informatie beschikbaar over de opvoedingssituatie van het kind	<ul style="list-style-type: none"> - De informatie van BJZ bevat een risicotaxatie - De risicotaxatie is niet ouder dan één maand - De informatie van BJZ is uit meerdere informatiebronnen afkomstig - De Raad en BJZ stellen gezamenlijk vast dat de informatie actueel is - De Raad en BJZ stellen gezamenlijk vast dat de informatie voldoende is
Risico- en beschermende factoren worden systematisch gewogen	<ul style="list-style-type: none"> - De Raad en BJZ hanteren voor iedere casus een eenduidige agenda - De Raad en BJZ beoordelen in het casusoverleg de beschikbare informatie op betrouwbaarheid - De Raad en BJZ wegen in het casusoverleg risico- en beschermende factoren in relatie tot elkaar - De Raad en BJZ leggen het besluit en de motivatie per casus eenduidig vast
Besluiten worden altijd door meerdere personen genomen	<ul style="list-style-type: none"> - Bij geen verschil van mening vindt besluitvorming plaats in het casusoverleg - Bij verschil van mening stelt de Raad een onderzoek in - Het besluit om geen onderzoek in te stellen wordt door minimaal 2 raadsmedewerkers genomen
Er zijn duidelijke afspraken over de verantwoordelijkheid voor de continuïteit van de zorg gedurende het raadsonderzoek	<ul style="list-style-type: none"> - De continuïteit van de zorg is een vast agendapunt in het casusoverleg - Per zaak spreken de Raad en BJZ af wie verantwoordelijk is voor de continuïteit van zorg - Per zaak spreken de Raad en BJZ af welke zorg wordt ingezet gedurende het raadsonderzoek - Per zaak is duidelijk wie de contactpersonen zijn (raadsonderzoeker, BJZ)

Thema: Zorgvuldige afweging om al dan niet om een kindbeschermingsmaatregel te verzoeken	
Criteria	Indicatoren
Er is voldoende informatie beschikbaar over de opvoedingssituatie van het kind	<ul style="list-style-type: none"> - De Raad stelt de onderzoeksvragen multidisciplinair vast - De Raad verzamelt informatie uit het netwerk van het kind (bv: huisarts, school/dagopvang, zorgaanbieders, familie) - De Raad heeft het betrokken kind alleen gesproken (12+ / ontwikkelingsniveau) of gezien - De Raad heeft met de opvoeders gesproken - De Raad stelt vast dat de informatie over de veiligheidssituatie actueel is
Risico- en beschermende factoren worden systematisch gewogen	<ul style="list-style-type: none"> - De Raad hanteert voor iedere casus een eenduidige agenda - De Raad beoordeelt de beschikbare informatie op betrouwbaarheid - De Raad weegt risico- en beschermende factoren in relatie tot elkaar - De Raad legt het besluit en de motivatie vast in het kinddossier
Besluiten worden altijd door meerdere personen genomen	<ul style="list-style-type: none"> - Het definitieve besluit wordt door ten minste twee medewerkers genomen, waaronder een gedragswetenschapper - De teamleider accordeert het besluit